

Galeno annotarunt, cordis corpus vario fibrarum ductu videlicet recto transuerso obliquo fibref. etum esse, at in corde elixo, aliter se habere deprehenditur fibrarum structura. Omnes enim fibræ in parietib. & septo circulares sunt, quales in sphinctere, illæ vero quæ sunt in lacertilis, secundum longitudinem obliquæ, porrectæ: sic fit dum omnes fibræ simul contractæ sint, ut contingit, & conu. ad Basin à lacertulis adductum esse, & parietes in orbe circumclusas, & cor vndiq; contr. etu esse & ventriculos coarctari, & proinde, cū ipsius actio sit contractio, suctionem eius esse sanguinem in arterias protrudere ex stimandum est.

Nec minus Aristoteli de principatu cordis assentiendum, an à cerebro motum & sensum accipiat? an à iecore sanguinem? an sit principum venarum, & sanguinis & huiusmodi? cum qui ipsum redarguere conantur, illud principale argumentum omittunt, aut non intelligunt, quod cor nempe primum subsistens sit, & habeat in se sanguinem, vitam, sensum, motum, antequam aut cerebrum aut iecur facta erant, vel plane distincta apparuerant, vel saltem vllam functionem edere potuerant. Et suis propriis organis ad motum fabricatis, cor, tanquam animal quoddam internum antiquius consistit. Quo primo facto, ab iplo postea fieri, nutriri, conseruari, perfici, totum animal, tanquam huius opus & domicilium, natura voluisset: & cor (tanquam in republ. princeps) penes quem primum & summum imperium ubique gubernans sit. A quo tanquam ab origine in animali, & à fundamento omnis potestas deriuetur, & dependeat.

At amplius circa arterias plurima similiter veritatem hanc illustrant & confirmant, cur arteria venosa non pulsatur, cum numeretur inter arterias? aut cur in vena arteriosa pulsus sentitur? quia pulsus arteriarum sanguinis impulsio est.

Cur arteriæ in suæ tunicæ crassitie, & robore tantū à venis differant, quia sustinent impetum impellentis cordis, & prorumpentis sanguinis?

Hinc cum natura perfecta nihil facit frustra, & in omnibus est sufficiens quanto arteriæ propinquiore cordi sunt, tanto magis à venis in constitutione differunt, & robustiores sunt, & ligamentosæ magis; in vltimis vero disseminationibus ipsarum, ut manu, pede, cerebro, mesenterio, spermaticis ita constitutione similes sunt, ut oculari tunicarum inspectione, alterum ab altero, internoscere difficile sit. Hoc autem iustis de causis sic se habet, nam quo longius arteriæ distant à corde, eo minore multo, vi, ab ictu cordis per multum spacium refracto, percel-

luntur. Adde quod cordis impulsus, cum in omnibus arteriis truncis, & ramulis sufficiens sanguini esse debuerat, ad diuisiones singulas, quasi partitus imminuitur.

Ad eo ut vltimæ diuisiones capillares, arteriosæ videantur venæ non solum constitutione, sed & officio, cum sensibilem pulsum, aut nullum, aut non semper edunt, & nisi cum pulsat cor vehementius, aut arteriola in quavis particula dilatata; aut aperta magis sit. Inde fit ut in dentibus quandoque & tuberculis, quandoque in digitis sentire pulsum, quandoque non possimus. Vnde pueros, quibus pulsus semper sunt celeres & frequentes, hoc vno signo febricitare certo obseruauerim, & similiter in tenellis & delicatulis; ex compressione digitorum, quando febris in vigore esset, facile pulsu digitorum percipere poterim.

Ex altera parte, quando cor languidius pulsat, non solum, non in digitis, sed nec in carpo, aut temporibus pulsum sentire contigit, ut in Lypothimia & hysteriis symptomatib. & asphyxia, debiliore morituris.

Hic ne decipiantur, moneo di Chyrurgi, quod in amputatione membrorum & tumorum carnosorum excisione, & vulneribus; sanguis cum vi profluens semper exit ab arteria, non autem semper cum saltu, quia exiles arteriæ non pulsan, præsertim si ligatura compressa fuerint.

Præterea cur vena arteriosa non solum arteriæ constitutionem, & tunicam habeat, sed cur tam multum in crassitie tunica non differat à venis, quam aorta, ratio eadem, maiorem à sinistro ventriculo impulsus sustinet aorta, quam illa à dextro & tanto molliori tunicarum constitutione, quam aorta est, quanto dexter ventriculus cordis & pariete, & carne sinistro infirmior, & quanto pulmones in textura, & mollitie, ab habitu corporis & carnis recedunt, tantum differt venæ arteriosæ tunica, ab illa, quæ aortæ. Et semper hæc omnia ubique proportionem feruant, & in hominibus quanto magis torosi, musculosi, & durioris sunt habitus, & cor robustum, crassum, densum, & fibrosum magis; tanto & auriculas, & arterias proportionabiliter in omnibus respondentes crassitie, robore habent.

Hinc quibus animalibus leues ventriculi cordis intus sunt, absque villis, aut valvulis, pariete tenuiore, ut piscibus, auibus, serpentibus, & quam plurimis generibus animalium, in illis arteriæ parum aut nihil à venis differunt in tunicarum crassitie.

Amplius cur pulmones tam ampla habent vasa, venam & arteriam, (ut truncus arteriæ venosæ excedat vtroque ramos, crurales, & iugula-